

KARARLAR

TEMYİZ MAHKEMESİ BAŞSAVCILIĞI'NIN YAPTIĞI İTİRAZ HÜKMÜN KESİNLEŞMESİNE MANİ OLUR MU?

Prof. Dr. Uğur ALACAKAPTAN

İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesi

Müteferrik Karar No : 112

Tarih : 11. 4. 1967

1958 yılının muhtelif tarihlerinde Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Kanuna muhalefetten maznun olup 26.1.1959 tarihinde tevkif ile 14.5.1959 tarihinde kefaletle tahliye edilmiş olan E. T. hakkında yapılan duruşma sonunda, fiiline uyan 6258 sayılı kanunla muaddel 1567 sayılı kanunun 3/C ve Ceza Kanununun 80. maddelerinde tevfikân 1 sene 2 ay müddetle ağır hapsine ve 9 milyon 842 bin 196 lira ağır para cezasıyla mahkûmiyetine ve bir sene müddetle ihracaat ve ithalat işlerinden men'ine dair mahkememizden verilen 21.6.1965 tarih ve 962/9 esas 965/130 karar sayılı hükmün Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin 18.3.1966 tarih ve 84/1417 sayılı ilâmlarıyla onandıktan sonra Yargıtay Başsavcılığı'nın 19.4.1966 tarih ve 3 sayılı yazılarıyla kararın bozulmasını kapsayan itirazlarına binaen dosya Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na intikal ettirilip yapılan inceleme sonunda, esbabı mucibesile itirazın reddine 7.11.1966 tarih ve 384 sayılı ilâmlarıyla karar verilip dosya mahkememize tevdi ve infaz muamelesi tekemmül ettirildikten sonra maznun vekili tarafından verilip mahkememize gönderilen 3.4.1967 tarihli dilekçe ile, suçun işlendiği tarih ile kesinleşme tarihi arasında yedibuçuk seneden fazla bir zaman geçmiş olması itibariyle hükmün infazına kanunî mesağ bulunmadığı 1667 sayılı Kanunu'nun 3. maddesinde yazılı ceza miktarına göre, suç Ceza Kanunu'nun 103/4. maddesinde yazılı beş senelik dâva müruru zamanına tabi olup bu miktarın yarısının ilâvesi ile baliğ olacağı müddetten fazla, dâvanın uzatılmayacağından yedi buçuk senelik zamanaşımına tabi tutulma-

sı iktiza edeceğini ve dâva müruru zamanının hesabında hükmün temyizen tasdiki değil, itiraz yoluna tevessül edildiği ve reddi halinde kararın sadır olduğu tarihin nazara alınması lâzım geleceği ve esasen müvekkili hakkındaki mahkûmiyet hükmü cezaî unsurlarını 1567 sayılı Kanunundan almış olmayıp bu kanuna göre çıkarılmış olan 13 sayılı ve tebliğlere aykırı hareketten dolayı mahkûm edilmiş bulunduğundan miktarı ne olursa olsun suçun Affın şumülüne dahil bulunması icabedeceğinden infazın durdurulmasına karar verilmesi istendiğinden bu işe ait Mahkememiz dosyası kalem-den celbolunduktan sonra tetkik olunarak işin oluru konuşulup,

Gereği Düşünüldü :

Maznun E. T. hakkında mahkememizce verilmiş olan 21.6.1965 tarihli mahkûmiyet hükmünün, Yargıtay 7. Ceza Dairesince yapılan incelemesi sonunda hâdisenin oluşuna, toplanan delillere, dosya mündericâtına, bilirkişi raporlarına, mahkemenin takdir ve kanaatına göre, dış memlekette olan W. I. D. nun şirketi namına Türkiye'den Türk parası ile tütün almaya ve bunları muvazaalı olarak normal ihraç gibi yurt dışına çıkarmaya karar verdiği ve bu kararını evvelce aynı müessesede beraber çalıştığı S. A.'a açtığı, gösterilen menfaat karşılığı S. 'in bu teklifi kabul edip kiralık firma olarak E. 'i bulduğu ve kendisini Ticaret Odasına kaydettirdiği ve kendisini de E. 'in eksperisi gibi göstererek onu tütün ihraççısı durumuna getirdiği ve D. un bizzat türk parası ile tütün aldığı bildirildiği hâlde, banka ile olan münasebetleri S. 'in ayarladığı, mevcut belgelerle anlaşılabilir bulunması gibi ahval ve şartlar muvacehesinde verilen mahkeme kararında bir isabetsizlik görülmemek üzere tasdik edilmiş ve Yargıtay Baş Savcılığınca bu karar aleyhine yapılan itiraz da ceza Genel Kurulu'nun 7.11.1966 tarih ve 384 sayılı ilâmlarıyla reddedilmiştir.

Her ne kadar maznun E. T. vekili dilekçesinde, hükmün katilme tarihinin Ceza Genel Kurulu kararında gösterilen tarih olmasına göre hâdisede zaman aşımı olduğu ileri sürülmüşse de, hükmün kesinleşmesi tarihinin ancak hükmü onaylayan daire kararında gösterilen tarih olup bu karar tarihinin asıl hükmün katilme tarihi olarak kabul edilmesine Yargıtay Ceza Genel Kurulu içtihadları muvacehesinde kanunen imkân bulunmamasına binaen talep hakkında mahkememizce bir karar ittihazına mahâl ve lüzum olmadığına ve keyfiyetin bu yolda meznun vekiline C. Savcılığının talebi dairesinde kabili itiraz olmak üzere 11.4.1967 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin, C. M. U. K. nun 402. maddesine göre yapılan bir talep üzerine verdiği anlaşılan bu kararında iki meseleden yalnız biri, yani, Temyiz Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Ceza Genel Kurulu nezdinde yapılan itirazın, hükmün kesinleşmesine mani olup olmayacağı meselesi bir çözüm tarzına bağlanmıştır. Kararda, Af Kanunu'nun söz konusu olaya uygulanması gerektiği yolundaki talep üzerinde durulmamıştır (1). Bu konuya biz de eğilmeyecek ve yalnız, Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararına konu teşkil eden mesele ve buna getirilen çözüm tarzı hakkındaki görüşlerimizi belirteceğiz :

1. C. M. U. K. nun 322. maddesinde hükme bağlanmış bulunan itiraz ve karar tashihi müesseseleri yalnız bizde mevcuttur ve daha ziyade istinaf derecesinin yokluğunun husûle getirebileceği sonuçları hafifletmek amacına hizmet ederler. Müesseselerin memleketimize has oluşu yüzünden, yabancı doktrin, mevzuat ve içtihadlarda, işe yarayabilecek izah tarzlarına ve çözüm yollarına rastlamak mümkün değildir.

Bununla beraber, müesseselerin genel karakterine bakarak sonuca varmanın mümkün olduğunu sanıyorum :

2. Başsavcı'ya tanınmış olan itiraz yolu, itiraz ve temyiz gibi olağan kanun yollarının temel niteliğine uygun bir hüviyet taşımaktadır. Gerçekten, nasıl, itiraz ve temyiz yollarında, bir mahkeme tarafından verilmiş olan karar, onun dışındaki bir merciin tetkikine sunuluyorsa, 322. maddedeki itiraz yoluna başvurulduğu takdirde — tashihi karar yolunun aksine — kanaatbahş görülmeyen Daire kararı başka bir mercide yani, Ceza Genel Kurulu'nda incelenmektedir. Olağan kanun yollarına, henüz kesinleşmemiş olan kararlara karşı başvurulduğuna göre, kanun yolu niteliği arzeden Baş Savcı'nın itirazının da hükmün kesinleşmesini önlediği neticesine varılmalıdır. Karar aleyhine Baş Savcılık tarafından itiraz edilmesinin kesinleşme neticesinin doğmasına mani olması gerektiği görüşünü teyid eden başka gerekçeler de vardır.

3. Bir kere, kanun, 322. maddenin son fıkrasında, karar tashihi yoluna başvurulması halinde, savcılıkça infazın tehiri kararlaştırılmadıkça, hükmün infaz olunacağı kaydedildiği ve böylelikle,

(1) İtiraz mercii olan Manisa Ağır Ceza Mahkemesi, İzmir Ağır Ceza Mahkemesi'nin yukarıdaki kararını haklı gördüğü gibi, bu meselede de olumsuz sonuca varmış bulunmaktadır.

karar tashihi yolunun kesinleşmeğe mani olmayacağı belirtildiği hâlde, itiraz müessesesini hükme bağlayan 5. fıkrasında böyle bir kaydı ileri sürmek lüzumunu hissetmemiştir. Bundan çıkarılacak netice sadece şu olabilir: İtiraz yoluna gidilmesi halinde hüküm infaz edilemez. Kesinleşen hükümlerin infazı kaidedir. Bu kaideden, ancak, sarîh istisnaların kanunen konulması halinde inhıraf etmek mümkündür. Meselâ, tashihi karar yolunda, kanun koyucu bu şekilde hareket etmiştir. İtiraz söz konusu olduğunda, her hangi bir sarîh hükmün yokluğu, hüküm kesinleşmemiş olacağı cihetle, kanun koyucunun bu anlamda bir lüzum görmediği şeklinde yorumlanabilir.

4. Kesinleşmemiş mahkeme kararlarına karşı açık olan kanun yolları, yani, olağan kanun yolları, kanunun tayin ettiği süreler veya belli bir soruşturma safhası zarfında kullanılmadırlar. Acele itiraz ve temyiz yollarında süre kanun tarafından kesinlikle tesbit edilmiş, âdî itirazda, itirazın aynı soruşturma safhası içinde yapılması öngörülmüştür. Buna mukabil, kesinleşmiş mahkeme ve hâkim kararları için açık bulunan, Muhakemenin İadesi, Yazılı Emirle Bozma, Tashihi Karar gibi yollara, her hangi bir süreyle bağlı kalınmaksızın başvurulabilir. Bu nitelik hepsinde ortaktır. Kanun koyucu, Baş Savcılığa tanımış olduğu itiraz hakkının, Daire kararından itibaren, 30 gün içinde kullanılmasını şart koşmakla, bu müesseseyi olağan kanun yolları içinde mütalâa ettiğini göstermiştir.

5. Öte yandan, izahına çalıştığımız görüşün aksine, Baş Savcılığın, Daire kararına C. G. K. nezdinde itiraz etmesine rağmen hükmün kesinleşmiş olduğu kabul edilecek olursa, T. C. K. nun zamanaşımı hakkındaki hükümleri gereğince, ceza zamanaşımının da işlemeğe başladığını kabul etmek lâzımdır. Oysa, 322. madde hükmü gereğince, itiraz yoluna başvurulursa, ceza infaz edilemez. Başka bir deyişle, infazla görevli makamlar, mahkûm edilen kimseyi infaz için tutamazlar. Makûmun, infaz makamları tarafından infaz için tutulmamasına rağmen, ceza zaman aşımının işleyeceğini, böylelikle, hükmün C.G.K. ca onamp itirazın reddedilmesi tarihine kadar, hükmünün, hakkı olmayan bir lûfta mazhar olabileceğini kabule müncer olan bu görüşün makûl sayılamayacağı ortadadır. İtiraz edilmesi halinde, ceza zamanaşımının, itiraz hakkında bir karar verilinceye kadar duracağı da söylenemez. Zira, zamanaşımını durduran ve kesen sebepler kanunda gösterilirler. Oysa, kanunda böyle bir durma sebebi yoktur. Esasen, mevzuatımız, yasama organı üyeliği hâric, ceza zaman aşımını durduran bir sebep kabul etmemiştir.

6. Bu sebeplerle, bir Daire kararına karşı, Baş Savcılık makamı tarafından C. G. K. nezdinde itirazda bulunulduğu takdirde hükmün kesinleşmeyeceğini, dolayısıyla, C. G. K. mesele hakkında onama kararı verinceye kadar dava zaman aşımının devam edeceğini kabûl etmek gerekecektir. Bunun, mantıkî sonucu ise, mesele, C. G. K. da incelenmekteyken zamanaşımı süresi dolduğu takdirde, merciin düşme kararı vermesidir. Eğer Genel Kurul bu konuda karar vermemişse, infaz makamları infaza tevessül etmemelidirler.

Eğer, itirazın, hükmün kesinleşmesine mani olmadığı kabûl edilecek olursa, itirazın Genel Kurulca yerinde görülüp Daire kararının bozulması ve mahalli mahkemeye gönderilmesinden sonra, mahkemenin, zamanaşımı sebebiyle düşme kararı verememesi gibi hukuken terviç edilemeyecek bir sonuca varılacaktır.

Bu dahi, Başsavcılığın itirazının, hükmün kesinleşmesine mani olduğunu ve kamu dâvası henüz tükenmediği cihetle, zamanaşımının, dâva zamanaşımı olarak devam edeceğini ve onun kurallarına tabi olacağını gösterir.

Öte yandan, Tevhidi İçtihad Genel Kurulu'nun 9.5.1956 tarih ve 6/4 sayılı içtihadında, «...Bir hükmün Temyiz Mahkemesince tasdiki ile kazıyyei muhkemenin teşekkül edeceği ve temyiz kararları aleyhine itiraz olunamayacağı Mevaz Kanununun da kabul ettiği esaslar cümlesinden bulunduğu hâlde bazı zaruretler mülâhaza olunarak kanunumuz bu prensipten ayrılmıştır...» (1) denilmektedir. Demek ki Temyiz Mahkememizin de, daire kararının verilmesiyle, hükmün, kesin hüküm kudretini kazanmayacağı, itiraz yolunun kesinleşmeye mâni olacağı görüşüne iltihak ettiğini söylemek mümkündür.

Bu itibarla, Temyiz Baş Savcılığının itirazıyla huzuruna getirilmiş bulunan iş hakkında karar verdiği sırada dâva zamanaşımı bu sebeple dolmuş olduğu halde, düşme kararı yerine onama kararı veren Ceza Genel Kurulu ile, hükmün kesinleşmiş bulunduğu ve infazın gerekli olduğu hakkında bir sonuca varan İzmir Ağır Ceza Mahkemesi hatalı davranmışlardır.

Prof. Dr. Uğur ALACAKAPTAN

(1) ÇAĞLAYAN, Muhtar. Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu, 1960. s. 663.

